

Анотація до курсу

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ПРЕСИ

Мета курсу: розкриття особливостей зародження журналістики. Завданнями вивчення дисципліни «Історії виникнення преси» є: розгляд праобразів періодичних видань, встановлення загальних особливостей та національної специфіки розвитку публіцистики та журналістики різних країн у Давній період і в Нові часи; формування навичок наукової роботи, оскільки вивчення курсу базується на архівних дослідженнях, на самостійному аналізі публіцистичних текстів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні етапи розвитку пражурналістики;
- головні концепції преси та їх історичні виміри;

вміти :

- аналізувати тексти революційної, просвітницької публіцистики;
- чітко умотивувати журнальні та газетні типології із конкретними фактами соціокультурного розвитку країн Європи та Америки.

Набуті компетентності:

- здатність використовувати знання про технологічні, організаційні, управлінські особливості функціонування комунікаційних технологій;
- здатність володіти навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для рішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності (журналістика);
- знати передовий вітчизняний і світовий досвід у галузі журналістики;
- орієнтуватися у передовому вітчизняному та світовому досвіді створення інформаційної продукції;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з журналістики, масової комунікації та інформації, комунікаційних технологій для дослідження комунікаційних явищ і процесів;
- здатність орієнтуватися у особливостях управління ЗМІ, його спеціалізації та профілю.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет ім. О. Гончара
Факультет систем і засобів масової комунікації
Кафедра масової та міжнародної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
систем і засобів масової комунікації
проф. Демченко В. Д.

_____ 2017 р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Історія виникнення преси

Дніпро–2017

Історія виникнення преси. Програма навчальної дисципліни. – ДНУ, 2017.

Розробник: О. В. Гудошник, кандидат філологічних наук, доцент кафедри масової та міжнародної комунікації ДНУ

Рецензенти: О. В. Кирилова, кандидат філологічних наук, доцент кафедри масової та міжнародної комунікації ДНУ ім. О. Гончара;

Л. В. Хотюн, кандидат наук із соціальних комунікації, доцент кафедри масової та міжнародної комунікації ДНУ ім. О. Гончара.

Затверджено вченою радою факультету систем і засобів масової комунікації.

Протокол № _____ від «_____» _____ 2017 р.

© ДНУ ім. О. Гончара, 2017

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ Історія виникнення преси”

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів — 3	Галузь знань <u>06 – Журналістика</u>	За вибором		За вибором	
Модулів – 1	Спеціальність <u>061 – Журналістика</u>	Рік підготовки:			
Змістових модулів – 1		3		3	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: немає		Семестр			
Загальна кількість годин — 90		5		5	
Заочне -46		Лекції			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 2 самостійної роботи студента — 3,3	<u>Бакалавр</u>	16		2	
		Практичні, семінарські			
		18		4	
		Лабораторні			
		Самостійна робота			
		56		40	
		Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:1,6 для заочної форми навчання – 1:6,6

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розкриття особливостей зародження журналістики. Завданнями вивчення дисципліни «Історії виникнення преси» є: розгляд праобразів періодичних видань, встановлення загальних особливостей та національної специфіки розвитку публіцистики та журналістики різних країн у Давній період і в Нові часи; формування навичок наукової роботи, оскільки вивчення курсу базується на архівних дослідженнях, на самостійному аналізі публіцистичних текстів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні етапи розвитку пражурналістики;
- головні концепції преси та їх історичні виміри;

вміти :

- аналізувати тексти революційної, просвітницької публіцистики;
- чітко умотивовувати журнальні та газетні типології із конкретними фактами соціокультурного розвитку країн Європи та Америки.

Набуті компетентності:

- здатність використовувати знання про технологічні, організаційні, управлінські особливості функціонування комунікаційних технологій;
- здатність володіти навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для рішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності (журналістика);
- знати передовий вітчизняний і світовий досвід у галузі журналістики;
- орієнтуватися у передовому вітчизняному та світовому досвіді створення інформаційної продукції;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з журналістики, масової комунікації та інформації, комунікаційних технологій для дослідження комунікаційних явищ і процесів;
- здатність орієнтуватися у особливостях управління ЗМІ, його спеціалізації та профілю.

2. Програма навчальної дисципліни

Семестр 3

Змістовий модуль 1. Пражурналістські явища. Становлення політичної публіцистики XVII ст.

Тема 1. Додруковий період. Перші періодичні видання в Європі.

Тема 2. Виникнення політичної публіцистики 17 ст. в Англії.

Змістовий модуль 2. Просвітницька журналістика 18 ст.

Тема 3. Публіцистика та журналістика Англії 18 ст.

Тема 4. Національні особливості просвітницької та політичної журналістики 18 ст.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		л	п	л	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 1														
Змістовий модуль 1. Пражурналістські явища. Становлення політичної публіцистики XVII ст.														
Тема 1. Додруковий період. Перші періодичні видання в Європі.	12	4	4	-	-	8	6,5	0,5	1	-	-	5		
Тема 2. Виникнення політичної публіцистики 17 ст. в Англії.	22	4	4	-	-	14	11,5	0,5	1	-	-	10		
Разом за змістовим модулем 1	38	8	8			22	18	1	2	-	-	15		
Змістовий модуль 2. Просвітницька журналістика.														
Тема 3. Публіцистика та журналістика Англії 18 ст.	18	4	2	-	-	12	11,5	0,5	1	-	-	10		
Тема 4. Національні особливості просвітницької та політичної	22	4	6	-	-	12	16,5	0,5	1	-	-	10		
	12		2			+ 10						+ 5		

журналістики 18 ст. Контрольна модульна робота												
Разом за змістовим модулем	52	8	10	-	-	34	28	1	2	-	-	25
Усього годин	90	16	18			56	46	2	4			40

Завдання для самостійної роботи

1. “Моральний” тижневик та його характерні риси.
2. “Декларація прав людини та громадянина” та розвиток преси в період Французької буржуазної революції.
3. “Вчений” просвітницький журнал у Германії.
4. Пражурналістські комунікаційні процеси Середньовіччя.
5. Книги, літописи, рукописи як інформаційні засоби.
6. Специфіка формування давньогрецької та давньоримської риторичної публіцистики.
7. Газети Давнього Риму й Китаю. Порівняльна характеристика.
8. Релігійна та світська публіцистика середньовіччя.
9. Виникнення масових видань та їх загальна характеристика.
10. Передумови виникнення англійської друкованої газети.
11. Типологія рукописних і друкованих видань на початку XVII століття.
12. Специфіка видавничої справи у Франції в XVI-XVII століттях.
13. “Газетт” Ренодо в історії становлення французької журналістики.
14. Преса і влада у Франції 17 ст.
15. Французька публіцистика. Вольтер. Дідро. Руссо.
16. Народження гасла “свобода друку”.
17. Біль про права та журналістика Англії 17-18 ст.
18. Англійська концепція свободи друку: історія виникнення.
19. Виникнення політичних партій у 18 ст. та їх журналістика
20. Політична боротьба і преса Франції часів Великої французької революції.
21. М. Робесп’єр – журналіст.
22. Формування риторичного типу публіцистики в Давній Греції.
23. Діалог як форма філософської публіцистики в Давній Греції й Давньому Китаї. Історія становлення жанру.
24. Офіційна преса Давнього Риму й Давнього Китаю. Порівняльна характеристика.
25. Епістолярний жанр як засіб неофіційної комунікації в Давні часи.
26. Вплив німецької публіцистики періоду Реформації (М. Лютер, І. Мюнцер) на політику Германії XVI ст.
27. Публіцистична й громадська діяльність Ульріха фон Гуттена.
28. Офіційні й масові комунікаційні шляхи в середньовічній Європі.
29. Виникнення й розвиток цензури в Європі в XVI – XVII ст.
30. Західноєвропейські друковані й рукописні видання XV–XVIIст., особливості співіснування.
31. Періодичні видання XVII ст. і памфлети англійської буржуазної революції.
32. Еволюція гасла “свобода друку” в Англії в XVII ст.
33. Становлення німецької політичної преси в XVIII ст. (на матеріалі публіцистики Шубарта, Віланда).
34. Моральний тижневик як тип видання.
35. Журнал “Глядач” у контексті часу.
36. Редакторська й публіцистична діяльність Джона Мільтона.
37. Журналістська й видавнича діяльність Б.Франкліна.
38. Преса часів Французької буржуазної революції 1789–1794. Газетна типологія.
39. Полеміка жирондистів і якобінців у пресі часів Французької буржуазної революції.
40. “Подорож” як жанр американської публіцистики XVIII століття.
41. Специфіка конфлікту в сатиричній публіцистиці Джонатана Свіфта.

42. Оцінка як ідеологічна категорія в публіцистиці Марата.

43. Д. Дефо – засновник англійської журналістики.

Методи навчання

Лекції, практичні заняття, поточні консультації, індивідуальні заняття.

Методи контролю

Форми поточного контролю – відповіді на практичних заняттях, контроль виконання завдань із самостійної роботи. Формою підсумкового контролю є залік.

Методичне забезпечення

Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.) [Текст] : навч. посіб. / І. Р. Жиленко. – Суми : СумДУ, 2010. – 285 с. + Гриф МОН.

Казакова Т. В. Історія зарубіжної журналістики: Методичні матеріали для студентів заочного та дистанційного навчання зі спеціальності «Журналістика». – Харків: ХНУ, 2001. – 19 с.

Методичні вказівки до практичних занять з курсу «Історія виникнення преси». – Дніпропетровськ, 2012.

Методичні вказівки до виконання курсових робіт з історико-журналістських дисциплін. – Дніпропетровськ, 2002.

Методичні вказівки до вивчення курсу «Історія виникнення преси». – Дніпропетровськ, 2000.

Сидоренко Н. М. Історія зарубіжної журналістики: Навчальна програма. – К., 2001.

Рекомендована література

Базова

Введение в мировую журналистику. От Античности до конца XVIII века: Хрестоматия / Сост. Г. В. Прутцков. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 428 с.

Вороненкова Г. Ф. Путь длиной в пять столетий: от рукописного листка до информационного общества. Национальное своеобразие средств массовой информации Германии (исторические предпосылки, особенности становления и эволюция, типологические характеристики, структура, состояние на рубеже тысячелетий). – М.: Языки русской культуры, 1999. – 640 с.

Давиденко Г. Й., Акуленко В. Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 248 с.

История печати: В 2 т. – Т. 1. – М.: Аспект Пресс, 2001. – (Серия «Классика журналистики») // Режим доступа: <http://evartist.narod.ru/text2/26.htm>

История печати: В 2 т. – Т. 2. – М.: Аспект Пресс, 2001. – (Серия «Классика журналистики») // Режим доступа: <http://evartist.narod.ru/text2/31.htm>

История печати: Антология: Т. 3: Газета Древнего мира / Очерки по истории мировой почты / Сатирико-нравоучительные журналы Стиля и Аддисона: Учебное пособие для вузов (сост., предисл., комм. Засурского Я. Н., Бакулина О. А.). – М.: Аспект Пресс, 2008г., – 271 с. – (Серия «Классика журналистики»).

Куле К. «СМИ в Древней Греции: сочинения, речи, разыскания, путешествия...» / Пер. с франц. – М.: Новое Литературное Обозрение, 2004 г. – 256 с.

Лабутина Т. Л. Культура и власть в эпоху Просвещения [Текст] / Т. Л. Лабутина. – М.: Наука, 2005. – 458 с.

Мелешенко О. К. Історія журналістики Великобританії: Конспект лекцій [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.journ.univ.kiev.ua/ij/tools/editor/uploads/.../GBr-konsp-lek.doc.

Мелешенко О. К., Черняков Б. І. Чотири століття британської журналістики // Наукові записки Інституту журналістики. – Том 9 (жовтень-грудень). – К., 2002. – С. 191–228.

Мелешенко О. К., Черняков Б. І. Журналістика Франції // Наукові записки Інституту журналістики. – Том 10 (січень-березень). – К., 2003. – С. 159–212.

Мелешенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інфор-мація, інформаційний. Словник термінів і понять для журналістів і політологів. – К.: Грамота, 2007. – 72 с. – (Сер. «Словник»).

Федченко П. М. Преса та її попередники. – К.: Наукова думка, 1969. – 350 с.

Допоміжна

Англия в памфлете: английская публицистическая проза начала XVIII века/ сост. И.Шайтанов. – М.: Прогресс, 1987. – 245 с.

- Беспалова А. Г., Корнилов Е. А., Короченский А. П., Лучинский Ю. В., Станько А. И. История мировой журналистики. – Ростов-на-Дону: Издательский центр «Март», 2003. – 432 с.
- Буасье Гастон Римская газета // Г.Буасье Картины древнеримской жизни, Очерки общественных настроений времен римских цезарей.– СПб, 1896.
- Виппер Р. Ю. Лекции по истории Греции. Очерки истории Римской империи. Избранное сочинение в 2 т. – Т. I. – Ростов-на-Дону: Издательство «Феникс», 1995. – 480 с.
- Дубашинский И. Памфлеты Свифта. – Рига, 1968.
- Жолудь Р. В. Начало православной публицистики: Библия, апологеты, византийцы. – Воронеж: Воронеж. гос. ун-т, 2002. – 191 с.
- Корнилова Е. Н. Риторика – искусство убеждать. Своеобразие публицистики античного мира: Учебное пособие. – 3-е изд., доп. – М: Изд-во Моск.ун-та, 2010. – 240 с.
- Михайлин І. Л. Історія української журналістики. – Х.: Прапор, 2004. – 320 с.
- Михайлов С. А. Журналистика Соединенных Штатов Америки. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2004. – 448 с.
- Михайлов С. А. История зарубежных СМИ: Учебное пособие. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2006. – 256 с.
- Немецкие демократы 18 ст. – М., 1979.
- Ораторы Древней Греции. – Сост. М. Л. Гаспаров. – М., 1985.
- Прохоров Е. П. Введение в теорию журналистики. – М.: Аспект Пресс, 2007. – 352 с.
- Прутков Г. В. Введение в мировую журналистику: Антология: В 2 т. – М.: Омега-Л, ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2003.
- Рак В. Д. Сатирико-нравоучительные журналы Аддисона и Стиля и литературная полемика их времени [Текст]: дис. ... канд. филол. наук / В.Д. Рак. – Л., 1966. – 200 с.
- Строев А. «Те, кто поправляет форуну». Авантюристы Просвещения [Текст]/ А. Строев. – М.: Новое лит. обозрение, 1998. – 400 с.
- Соколов В. С., Виноградова С.М. Периодическая печать Великобритании. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2000.
- Трыков В. П. Введение в мировую журналистику: Учеб. пособие. – М.: ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2007.–55 с.
- Ученова В. В. У истоков публицистики. – М.: Изд-во МГУ, 1989. – 211 с.
- Успенская, В. И. Женские салоны в Европе XVII-XVIII века [Электронный ресурс] / Успенская В. И. // Режим доступа: <http://17v-euro-lit.niv.ru/17v-euro-lit/articles/uspenskaya-zhenskie-salony.htm>.
- Шалагінов Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX ст.: Іст.-естет. нарис. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2004. – 360 с.